

КВНЗ “Харківська академія неперервної освіти”

Інноваційні підходи до організації методичної роботи щодо ініціативності та підприємливості

**ПРОФЕСІЙНИЙ СТАНДАРТ
КЕРІВНИКА (ДИРЕКТОРА)
ЗЗСО**

Наказ Мінекономіки

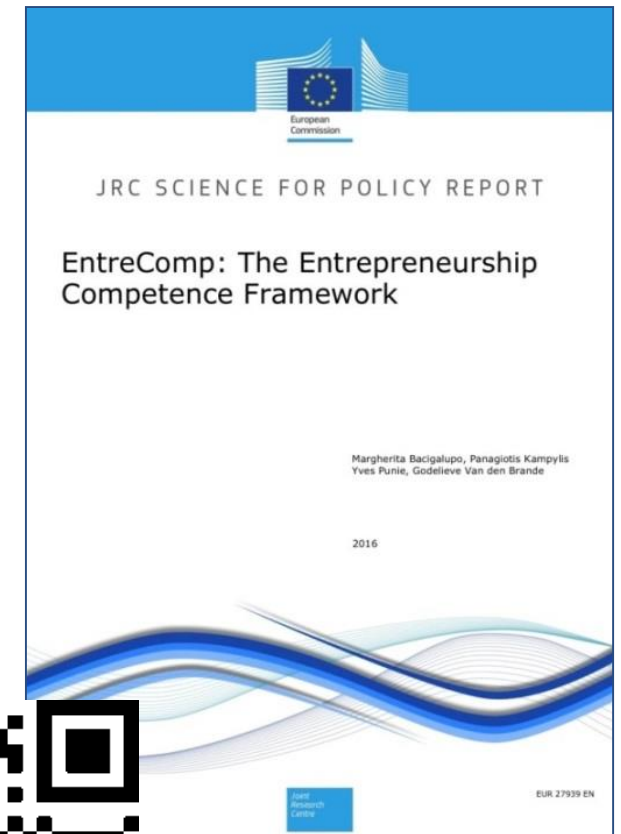
Китиченко Сергій Олександрович,
старший викладач кафедри соціально-
гуманітарної освіти

Підприємницька компетентність

*Здатність до генерування нових ідей,
виявлення та розв'язання проблем,
ініціативності та підприємливості*

Рамка підприємницької компетентності, також відома як *EntreComp*

- Пропонує засіб удосконалення підприємливої здатності громадян та організацій Європи.
- Метою рамки є досягнення спільного розуміння щодо такої компетентності, як підприємливість, шляхом визначення **трьох сфер** компетентностей, **15 компетентностей**, результатів навчання та рівнів майстерності, на яких ґрунтуються нинішні та майбутні ініціативи.
- Посилання для завантаження: <http://surl.li/imap>

- Може використовуватись як еталон для розробки навчальних планів у сфері формального навчання та виховання.
- Також її можна використовувати для різних видів діяльності та програм у контексті неформального навчання (наприклад, для сприяння внутрішньоорганізаційному підприємництву всередині організацій).
- Метою рамки є побудова зв'язків між сферами освіти та зайнятості у плані підприємливості як компетентності.

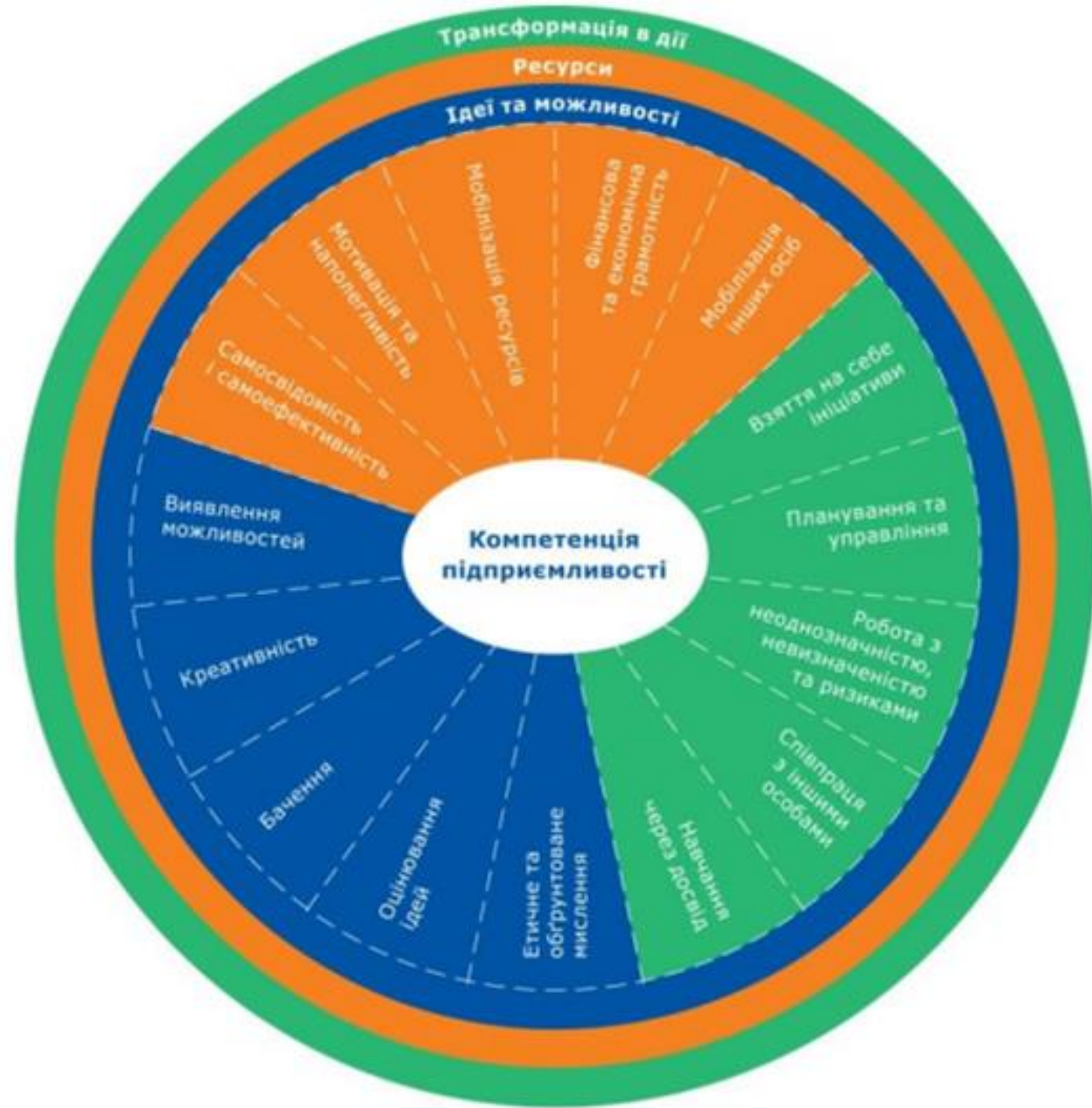

- Визначає ***підприємливість як наскрізну компетентність, яка застосовується у всіх сферах життя***: від піклування про власний розвиток до активної участі у житті суспільства, входження (повторного входження) на ринок праці в якості працівника або самозайнятої особи, а також до заснування будь-якого підприємства (культурного, соціального чи комерційного характеру).
- ***Підприємливість – це коли Ви користуєтесь можливостями та ідеями і втілюєте їх у цінність для інших. Створена таким чином цінність може бути фінансовою, культурною або соціальною.***

Концептуальна модель *EntreComp* складається з двох основних вимірів:

- 3 сфери компетентностей, які безпосередньо відображають визначення підприємливості як здатності втілювати ідеї в дії, що генерують цінність для інших, а не для себе;
- 15 компетентностей, які разом є компонентами підприємливості як компетентності для всіх громадян.

EntreComp
складається
з *трьох сфер*
та *15 складників*,
представлених
на рисунку.

На рисунку зображено компетентності *EntreComp* як частини кругової діаграми

- **Кожна частина має свій колір:** синій для компетентностей у сфері «Ідеї та можливості», помаранчевий – для сфери «Ресурси» та зелений – для компетентностей у сфері «Трансформація в дії».
- Всі частини оточені трьома компетентнісними колами, кожне з яких охоплює **15 компетентностей**. Таке представлення підкреслює, що чіткої межі між сферами компетентностей та самими компетентностями немає.

Опрацюємо три сфери компетентностей концептуальної моделі EntreComp:

✓ «Ідеї та можливості»

- 1.1. **Виявлення можливостей** (розвиток уяви і здібностей для створення певної цінності).
- 1.2. **Креативність** (розвиток креативних та змістовних ідей).
- 1.3. **Бачення** (уявлення майбутнього).
- 1.4. **Оцінювання ідей** (визначення вартості окремої цінності у соціальному, культурному й економічному плані).
- 1.5. **Етичне та обґрунтоване мислення** (оцінювання наслідків і впливу ідей, можливостей і дій).

✓ «Ресурси»

- 2.1. **Самосвідомість і самоефективність.**
- 2.2. **Мотивація і наполегливість.**
- 2.3. **Мобілізація ресурсів.**
- 2.4. **Фінансова та економічна грамотність.**
- 2.5. **Мобілізація інших осіб.**

✓ «Трансформація в дії»

- 3.1. **Ініціативність.**
- 3.2. **Планування та управління.**
- 3.3. **Долання бар'єрів, пов'язаних із неоднозначністю, невизначеністю та ризиками.**
- 3.4. **Співпраця з іншими особами;**
- 3.5. **Навчання через досвід.**

- Для зручності компетентності пронумеровані – порядок, у якому вони представлені, не означає послідовність процесу їхнього надбання чи ієрархію: жоден елемент не є першим, і жоден з них не є важливішим за інші. У концептуалізації EntreComp немає обов'язкових та бажаних компетентностей.
- Залежно від контексту заняття варто очікувати, що деяким компетентностям може приділятися більше уваги, тоді як іншим – менше, або що перелік компетентностей може бути змінений для сприяння навчанню через підприємництво.

Отже, бути підприємливим – це бути:

Креативним

Комунікабельним

Ініціативним й
активним

Відповідальним

Уміти керувати
часом і
ресурсами

Уміти працювати
з грошима

Вміти планувати і
досягати цілей

Бути небайдужим
і включеним у
життя громади

Бути
економічними
патріотами

Всесвітній економічний форум опублікував ТОП-10 навичок, які будуть потрібні для роботи через 5 років

- аналітичне мислення та інноваційність;
- активне навчання та стратегії навчання;
- розв'язання складних проблем;
- критичне мислення та аналіз;
- креативність, оригінальність та ініціативність;
- лідерство та соціальний вплив;
- використання технологій, моніторинг та контроль;
- створення технологій та програмування;
- витривалість, стресостійкість та гнучкість;
- логічна аргументація, розв'язання проблем та формування ідей.

- До 2025 року 50% усіх працівників потребуватимуть перекваліфікації через зростання впровадження технологій;
- Водночас, опитування “Майбутнє робочих місць” показало, що близько 40% працівників потребуватимуть перекваліфікації тривалістю півроку чи менше;
- Критичне мислення та розв’язання проблем посідають перше місце серед навичок, за якими, на думку роботодавців, зростатиме популярність протягом наступних п’яти років;
- Вперше з’являються такі навички як активне навчання (active learning), витривалість (resilience), стресостійкість (stress tolerance) та гнучкість (flexibility).

Розглянемо поняття «Hard skills» і «Soft skills»

Hard skills («тверді» або «жорсткі» навички) — це технічні можливості або набори навичок, які легко визначити кількісно і які можна наочно продемонструвати. Як правило, їх можна сформувати, отримавши теоретичну та практичну підготовку. До них можна віднести так звані предметні компетентності.

З точки зору працевлаштування найчастіше саме ці навички є основними, адже фахівець в якійсь галузі повинен в першу чергу володіти спеціальними вміннями.

З іншого боку **soft skills** («м'які» або «гнучкі» навички) — це комплекс неспеціалізованих, але важливих для кар'єри і успіху в житті надпрофесійних навичок, які відповідають за високу продуктивність і є «наскрізними», тобто не пов'язані з конкретною предметною галуззю.

Soft skills для школяра: 85% успіху в житті

<http://surl.li/imbp>

Гарвард і Стенфорд вважають, що академічні знання школяра – це всього лише 15% успіху в його подальшому навчанні, у розвитку кар'єри і в житті.

Ми активно завантажуюмо знання в голови наших дітей, але не завжди приділяємо достатньо уваги формуванню у них соціальних навичок, так званих «soft skills» (лідерство, вміння працювати в команді, організаторські здібності та ін.). А саме вони дозволяють застосовувати отримані знання і добиватися поставлених цілей: престижний університет, успішна кар'єра, щаслива сім'я і справжня дружба.

Отже, якісна освіта повинна включати в себе і тренування **soft skills**, без яких складно досягти успіху в сучасному світі. Багато з цих рис – вроджені і властиві кожній дитині, але їх потрібно культивувати і розвивати.

Більшість дітей не надто впевнені в собі. Вони турбуються з приводу входження в нову соціальну ситуацію, з приводу опанування нових навичок, з приводу виконання нового завдання, ще більш складного за попереднє. Вони шукають допомогу і підтримку у друзів, батьків, учителів, і це природно.

Навчаючись, школярі повинні розвивати свої соціальні навички, стаючи більш впевненими в собі. Ці навички ніяк не пов'язані з інтелектом, здатністю цитувати Шекспіра в оригіналі або множити в розумі тризначні числа. Але вміння дитини чітко формулювати думки, пропонувати альтернативи і поважати чужу точку зору зроблять її успішною в усіх сферах життя.

Уміння працювати в команді

Уміння слухати, здатність бачити єдину мету і знаходити точки дотику загальної ідеї з особистими амбіціями.

Готовність надати допомогу іншим і підтримати в складній ситуації, уміння переконувати і знаходити компроміс.

Поміркуємо! Чи наші учні:

- здатні робити щось спільно з іншими дітьми?
- допомагають комусь вирішити його освітні питання?
- роблять так, щоб не тільки вони, а й уся їхня команда добивалася успіху?

Як треба цьому навчати

- ігри, постановки вистав, волонтерські програми;
- спільні академічні проєкти (коли захист проєкту можливий тільки всією командою);
- командні змагання тощо.

Лідерство

Бути лідером - означає бути людиною, за якою всі інші визнають право приймати відповідальні рішення за всю команду.

Поміркуємо! Чи наші учні здатні:

- стати лідером для інших дітей: надихнути і повести їх за собою?
- розуміти і відчувати інших людей?
- ставити іншим дітям відповідні їх здібностям і характеру завдання і домагатися їх виконання?

Як треба цьому навчати

- Опікування молодших школярів старшокласниками;
- Численні клуби і заняття з захопленням обов'язково знайдуть відгук у душі будь-якого школяра, і він проявить ініціативу в тій сфері, яка йому цікава і збере свою команду однодумців.
- Ми плакаємо лідерів, але не просто з розряду «президент клубу гри в шахи», а з тих, хто, зіткнувшись з проблемою, може в потрібний момент стати на чолі команди і повести її до мети

Креативність

Креативна людина здатна знаходити нестандартні, абсолютно нові рішення в знайомих ситуаціях, вона вміє вигадувати і втілювати в життя нові ідеї.

Поміркуємо! Чи наші учні здатні:

- швидко запропонувати ідею для святкового вечора, дизайну одягу або постера поп-зірки?
- розповісти друзям написану ними історію?
- придумати ідею нової комп'ютерної гри або мобільного додатка?

Як треба цьому навчати

- Під час самотійного виконання завдань (розв'язання задач), школярам пропонувати не тільки дати правильну відповідь, але і знайти кілька різних варіантів вирішення;
- Учні фокусуються як на академічних знаннях, так і на позакласних заняттях - музичні класи, театральні постановки і акторська майстерність, розвиток художніх навичок. Дитині з широким світоглядом легше знайти нестандартний підхід до вирішення питання.

Комунікабельність

Здатність до спілкування, відкритість і вміння налагодити контакт з іншими людьми, а також справити на них потрібне враження.

Поміркуємо! Чи наші учні здатні:

- доступно і цікаво викладати свої ідеї та думки?
- упевнено говорити з групою своїх однолітків, з директором школи, з іншими дорослими?
- виступити перед аудиторією в 100 чоловік?

Як треба цьому навчати

- На заняттях заохочується активна участь школярів у дискусії. А на фінальну оцінку впливає його здатність докласти (презентувати результат діяльності), відстоювати свою точку зору;
- Школярі постійно знаходяться в оточенні своїх однолітків і разом реалізують академічні проєкти, беруть участь у спортивних та мистецьких заходах, відвідують гуртки за інтересами;
- Для старшокласників слід регулярно проводити дні кар'єри і зустрічі з університетами. Має відводиться час для опрацювання особистого резюме, навичок самопрезентації та проходження інтерв'ю.

Організаторські здібності

Це здатність об'єднувати людей для досягнення мети і надихати себе та інших на дії. Ініціативність, вимогливість до себе та інших, увага до деталей, здатність делегувати або робити самому - все це важливі якості організатора.

Поміркуємо! Чи наші учні здатні:

- так організувати свій час, щоб встигати з навчанням і брати участь у додаткових шкільних заходах?
- зібрати команду, щоб пробігти разом крос або організувати вечірку?
- брати на себе відповідальність приймати рішення, коли щось йде не так, як задумано?

Як треба цьому навчати

- Навички тайм-менеджменту - перше, що має освоїти учень Нової української школи. Здобувач освіти не повинен займатися навчанням з ранку до пізнього вечора. Увесь день розписаний по годинах, є час для навчання, спорту, хобі, домашніх завдань і, обов'язково, час для відпочинку.
- Участь в численних шкільних заходах вимагають самих різних навичок від школяра, у тому числі й уміння організувати виставку, свято, спектакль, дебати, спортивний матч і багато іншого.

Позитивна мотивація

Віра в себе і в інших людей. Це такий погляд на світ, при якому людина може дивитися на події з різних сторін і вважає за краще знаходити позитив у всьому, що його оточує.

Поміркуємо! Чи наші учні здатні:

- зберігати посмішку на обличчі, незважаючи на проблеми, що виникають?
- боротися і не здаватися, навіть коли не виходить досягти мети?
- пробувати вирішувати свої питання самостійно, не вдаючись відразу до нашої допомоги?

Допитливість

Інтелектуальна цікавість, спрага нових знань, інтерес до навколишнього світу і бажання отримати нові враження. Це природна якість будь-якої дитини і важливо її зберегти.

Поміркуємо! Чи наші учні здатні:

- відірватися від телефону або планшета і дивитися по сторонах, коли вони їдуть у транспорті?
- опиняючись в новому місці, намагатися дізнатися щось про нього?
- задавати питання про те, як влаштований світ?

Як треба цьому навчати

- Завдання кожного вчителя не тільки підготувати учня до випускних іспитів, але і закохати його в свій предмет.
- Прекрасно обладнані кабінети, де зручно проводити не тільки уроки, а й інтерактивні заходи.
- Шкільні заняття також припускають виступи запрошених лекторів і тематичні екскурсії. Учні з «перших рук» можуть дізнатися про предмет і спеціальності: ким можна стати в майбутньому, як можна застосовувати отримані знання на практиці, яких співробітників хочуть бачити роботодавці.

З метою розвитку **Soft skills** і водночас **просування фінансової та економічної** грамотності в закладі загальної середньої освіти, можна створити **гурток** або **клуб фінансової грамотності**

Як створити клуб фінансової грамотності в закладі освіти

Детальніше про тренінг-симуляцію «Життєвий капітал» можна дізнатися у соціальній мережі «Facebook» на сторінці громадської організації «Діловий клуб «Партнер» (<https://www.facebook.com/clubpartner.net/>) або Національного проєкту з фінансової грамотності (https://www.facebook.com/ukrfinlitproject/?epa=SEARCH_BOX)

такого клубу тут: <http://surl.li/iwjm>

